

Nové nálezy kovaříka *Agriotes gallicus* Lacordaire, 1835 na území východních Čech (Česko)

A review of new findings of click-beetle *Agriotes gallicus* Lacordaire, 1835 from eastern Bohemia (Czechia)

Josef Mertlik

Pohřebačka 34, CZ-53345 Opatovice nad Labem, Czechia
mertlik@elateridae.com

Abstract. A review of biotopes of click-beetle *Agriotes gallicus* Lacordaire, 1835 from Eastern Bohemia. Exact position data, biotope photos and notes on biotope conservation possibilities are added to the text.

Key words: Coleoptera, Elateridae, *Agriotes gallicus*, habitat, biotope conservation, Czechia

ÚVOD

V roce 2010 (Mertlik 2010) jsem zveřejnil práci zaměřenou na inventarizaci východočeských lokalit kovaříka *Agriotes gallicus*. Podle map, leteckých snímků a také doporučení svých kolegů jsem vytipoval perspektivní lokality, které jsem v roce 2009 navštívil. Na některých lokalitách se mi podařilo potvrdit výskyt *A. gallicus* a na každé lokalitě jsem pořídil fotodokumentaci. Kromě motivace faunistické jsem chtěl touto prací také upozornit příslušné ochranné úřady a neziskové ochranné organizace na problematiku postupujícího zániku biotopů tzv. suchých trávníků (biotop druhu *A. gallicus*) ve východních Čechách. V té práci je uvedeno vše podstatné k dané problematice a je volně přístupná na internetu. Volně přístupná je i pořízená fotodokumentace biotopů, která je uložena v internetové fotogalerii na www.elateridae.com.

Tato nová práce je zaměřena na ověření výskytu *A. gallicus* na publikovaných východočeských lokalitách (Mertlik 2010), který jsem uskutečnil v roce 2021. Obsahuje také dvanáct nových, doposud nepublikovaných lokalit s výskytem tohoto druhu. Na navštívených lokalitách jsem pořídil novou fotodokumentaci, která umožňuje porovnání současného stavu lokalit (2021) s jejich stavem v roce 2009. I tato fotodokumentace je uložena v internetové fotogalerii na www.elateridae.com (Elater 2022).

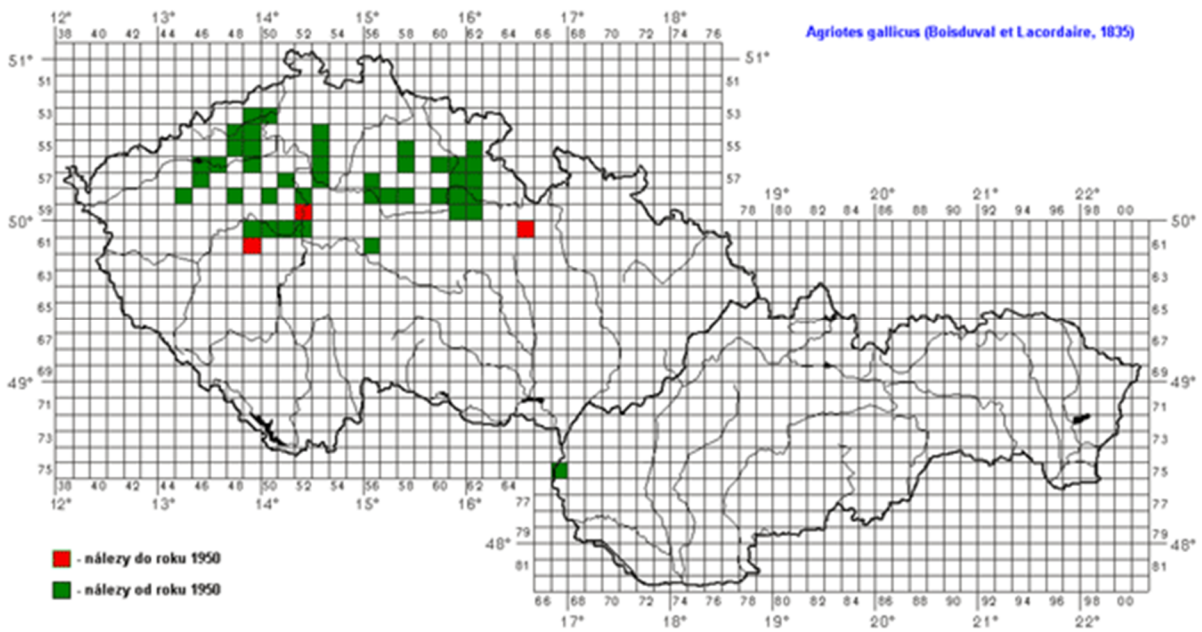
METODIKA A MATERIÁL

Pro číslování lokalit nalezených druhů byla použita vzestupná řada čísel faunistických čtverců (Zelený 1972). Nálezy učiněné před rokem 1980 jsou ve faunistických mapách zaznamenány červenou barvou, nálezy novějšího data barvou zelenou.

U lokalit uvádím katastrální území obcí podle zákresů katastrů v internetovém portálu www.mapy.cz (Seznam.cz 1996-2022).

Dále jsou v textu použity následující zkratky: coll. – sbírka (collection); det. – (determined); ex. – exemplář (e); leg. – sbíral (collector); observ. – pozoroval (observed); NMMP – Národní muzeum, Praha; RMHK – Muzeum východních Čech, Hradec Králové; SNMB – Slovenské národní muzeum, Bratislava a VÚRV – Výzkumný ústav rostlinné výroby, Praha. Pokud není uvedeno jinak, platí Josef Mertlik det.

Faunistické mapování druhu *Agriotes gallicus* na území České republiky probíhá v rámci programu faunistického mapování druhů čeledi Elateridae (Mertlik 2007-2022). Na území Královéhradeckého kraje (Častolovice, vrch Strýc) se nachází současná známá východní hranice souvislého areálu tohoto druhu.

Obr. 1. *Agriotes gallicus*, ♀Obr. 2. *Agriotes gallicus*, ♂Obr. 3. *Agriotes gallicus*, ♀Obr. 4. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* na území Česka a Slovenska (Mertlik 2007-2022).

Obr. 5. Vysoká nad Labem, Milířský kopec, 25.7.2021 – typický biotop kovaříka *Agriotes gallicus*.

VÝSLEDKY

Publikované nálezy druhu *Agriotes gallicus* (Mertlik 2010) a jeho nové nálezy z týchž lokalit

5558: Konecchlumí (55-5658), 27. VII. 1961, 3 ♂♂, 1 ♀, A. Čejchan leg., RMHK, J. Mertlik det. (Laibner 1977, Mertlik 2010); dtto, 1 ♂, S. Laibner coll. in coll. NMPC, J. Mertlik rev. 2018; Mlázovický chlum, třešňovka (50.4002889N, 15.4858442E), 15. VIII. 2007, 1 ♀, J. Mertlik leg. et coll.; (50.3997825N, 15.4865356E a 50.3995019N, 15.4869442E), 26. VII. 2009, 7 ♂♂, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).

Nové nálezy: 18. VII. 2010, 6 ♂♂, 1 ♀, B. Zbuzek leg., det. et coll.; 14. VII. 2014, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; dtto 50.4004772N, 15.4858708E – 50.3996994N, 15.4867372E 6. VIII. 2021, 7 ♂♂, třešňovka, osmyk travin v okolí cesty; dtto, 50.3988247N, 15.4892033E, 1 ♂, osmyk travin ve východní zpustlé části třešňovky.

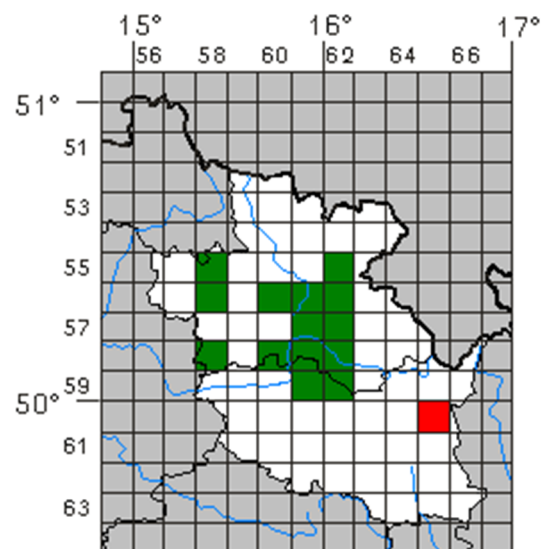
5562: Česká Skalice, Nad Pivovarem, třešňovka a louka (50.4036428N, 16.0512597E a 50.4034606N, 16.0502669E), 21. VII. 2009, 5 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).

Nové nálezy: udržovaný třešňový sad (50.4036008N, 16.0499608E) 22. VII. 2021, 4 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, louka na svahu pod zpustlou třešňovkou (50.4036042N, 16.0513931E), více ♂♂ (desítky).

5660: Velký Vřešťov [Vřešťov u Hořic], VII. 1927, J. Čejka leg. (Roubal 1952); VIII. 1927, J. Čejka leg., 1 ex., J. Roubal coll. in SNMB, J. Mertlik det.; VIII. 1929, 1 ex., J. Čejka leg. (Laibner 1977); (50.3618289N, 15.7615914E), 27. VII. 2007, 7 ♂♂, 3 ♀♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 26. VII. 2009, 5 ♂♂ (Mertlik 2010).

Nové nálezy: 7. VII. 2016, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 50.3615042N, 15.7617714E, 10. VII. 2021, 1 ♂; dtto, 50.3618208N, 15.7617494E, 28. VII. 2021, 5 ♂♂.

5660: Račice nad Trotinou, svah nad železniční tratí (50.3132556N, 15.7910678E), 20. VII. 1993, 1 ♂, B. Mocek leg., RMHK, J. Mertlik det. (Mertlik 2010).

- 5661: Heřmanice, Brod, vrch Vinice, Ještěří ráj (50.3870903N, 15.9164406E), 28. VII. 2007, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.3869747N, 15.9166522E, 22. VII. 2021, 1 ♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5661: Dolany, Krabčice (50.3938397N, 15.9514794E), 21. VII. 2009, 2 ♂♂, osmyk travin na mezi, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
- 5662: Velká Jesenice, louka na jihovýchodním svahu nad říčkou Rozkoší (50.3588817N, 16.0529136E), 31. VII. 2007, 9 ♂♂, 1 ♀, osmyk travin, J. Krátký leg., det. et coll. (Mertlik 2010).
- 5662: Velká Jesenice, louky nad sádky u hráze Rozkoše (50.3627958N, 16.0581428E), 20. VII. 2008, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.3628269N, 16.0598794E, 22. VII. 2021, 3 ♂♂, J. Mertlik leg. et coll.
- 5662: Černčice, Homole, louka na svahu (50.3317014N, 16.0913000E), 21. VII. 2009, 3 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.3319706N, 16.0909200E, 20. VII. 2021, 3 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5761: Černilov, Bukovina [Piletice], třešňovka u Okrouhlíku (50.2484564N, 15.8731383E), 11. VIII. 2005, 7 ♂♂, 5 ♀♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; 7. VIII. 2009, 2 ♂♂, 2 ♀♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et det. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 10. VII. 2010, 1 ♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 23. VII. 2010, 45 ♂♂, 1 ♀; dtto, 13. VIII. 2013, 1 ♀; dtto, (50.2483831N, 15.8733667E – 50.2483031N, 15.8731842E a 50.2484781N, 15.8731078E), 22. VII. 2021, 15 ♂♂.
- 5761: Hradec Králové, Piletice, vrch Okrouhlík (50.2453197N, 15.8710403E), 13. VIII. 2005, 1 ex., na květu okolíku, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
- 5761: Hradec Králové, Svinary, Svinárky, Dehetník, bílá stráň (50.2204411N, 15.9079728E), 12. VIII. 1987, 32 ♂♂, 7 ♀♀, J. Mertlik leg. et coll.; 13. VIII. 1987, 25 ♂♂, 8 ♀♀, J. Mertlik leg. et coll. (1 ex. in coll. A. Sieber); 18. VIII. 1987, 32 ♂♂, 5 ♀♀, J. Mertlik leg. et coll.; 23. VIII. 1987, 1 ex., L. David leg. et coll., J. Mertlik det.; 1. VIII. 1988, 60 ex., J. Mertlik leg. et coll.; 5. VIII. 1988, více ex., J. Mertlik leg. et coll.; 8. VIII. 1988, více ex., J. Mertlik leg. et coll.; 9. VIII. 1988, více ex., J. Mertlik leg. et coll.; 7. VII. 1989, 15 ♂♂, J. Mertlik et M. Samek leg. et coll.; 14. VII. 1989, 1 ex., L. David leg., B. Zbuzek det., P. Číla coll.; 30. VII. 1989, více ex., J. Mertlik et J. Jelínek leg. et coll.; 17. VII. 1993, 3 ex., J. Mertlik leg. et coll.; 17. VIII. 1988, 1 ♂, Voda leg. et coll.; 20. VII. 1989, 21 ex., Voda leg. et coll.; 30. VII. 1991, 2 ♂♂, J. Krátký leg. et coll., J. Mertlik det.; 31. VII. 2001, 3 ♂♂, J. Krátký leg. et coll., J. Mertlik det.; 11. VIII. 2005, 7 ♂♂, J. Mertlik leg. et coll.; 26. VII. 2005, 20 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; 25. VII. 2008, 6 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; 7. VIII. 2009, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et det. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 23. VII. 2010, 8 ♂♂, 1 ♀, osmyk travin na svahu, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 13. VII. 2015, 3 ♂♂; dtto, 17. VI. 2018, 3 ♂♂; 50.2204156N, 15.9076547E, 5. VII. 2021, 4 ♂♂, osmyk travin mezi svahem a tratí, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 7. VIII. 2021, 2 ♂♂.
- 5761: Hradec Králové, Svinary, Svinárky, bílá stráň, louka na kopci nad vsí (50.2170433N, 15.9091664E a 50.2168986N, 15.9086906E), 18. VIII. 1987, 1 ♀, J. Mertlik leg. et coll.; 21. VIII. 1987, 1 ♂, J. Mertlik leg. et coll.; 25. VII. 2008, 4 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; 7. VIII. 2009, 3 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et det. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 23. VII. 2010, 10 ex., osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; 5. VIII. 2015, 1 ♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5761: Blešno, louka nad železniční tratí (50.2177325N, 15.9246858E), 25. VII. 2008, 7 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; 7. VIII. 2009, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et det. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 23. VII. 2010, 3 ex., osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; 21. VII. 2013, 3 ♂♂, P. Včelička leg. et coll., B. Zbuzek det. 2014.
- 5761: Jeníkovice, vrch Turek, pastvina a sad na jižních svazích (50.2233533N, 15.9925722E a 50.2236261N, 15.9935381E), 18. VII. 2008, 7 ex., osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.2237711N, 15.9908978E, 20. VII. 2021, více ♂♂, osmyk travin v sadu s aktivní pastvou krav, J. Mertlik leg. et coll.
- 5762: Mokré [Čánka], vrch Horka, louky pod zpustlou třešňovkou (50.2531706N, 16.0778728E a 50.2529761N, 16.0787381E), 31. VII. 2008, 6 ♂♂, 1 ♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.2529781N, 16.0791181E a 50.2534583N, 16.0788714E, 20. VII. 2021, více ♂♂, 3 ♀♀, osmyk travin na loukách, J. Mertlik leg. et coll.
- 5762: Opočno [Přepychy env.], Dobříkovec, louka u silnice na Opočno (50.2527869N, 16.1072028E), 20. VII. 2008, 26 ♂♂, 1 ♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.2529439N, 16.1070267E, 20. VII. 2021, více ♂♂, 1 ♀, osmyk travin na svahu u silnice, J. Mertlik leg. et coll.
- 5762: Opočno, Dubina, louka a třešňovka u vjezdu do obory (50.2648386N, 16.1065211E), 20. VII. 2008, 1 ♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.2647294N, 16.1066456E, 20. VII. 2021, 1 ♂, osmyk travin na louce pod třešňovkou, J. Mertlik leg. et coll.

- 5762: Semechnice [Opočno env.], jižní a západní okraj vrchu Chlum (50.2731183N, 16.1477083E; 50.2708972N, 16.1494794E a 50.2699017N, 16.1501289E), 18. VII. 2008, 10 ex., J. Pavlíček leg., det. et coll. (Mertlik 2010); dtto, 1 ♂, J. Brestovanský coll., J. Mertlik det. 2016; 24. VII. 2012, 1 ♂, 1 ♀, J. Pavlíček leg., det. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: loučka na okraji cesty (50.2729908N, 16.1477458E), 7. VIII. 2021, 8 ♂♂, 3 ♀♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5858: Lovčice, lesostep Bludy [Choťovice env., lesostep mezi Žehuňskou oborou a rybníkem] (50.1458467N, 15.3531283E), 12. VII. 1990, 15 ex., J. Mertlik leg. et coll.; 24. VII. 1991, 1 ♂, J. Krátký leg. et coll., J. Mertlik det.; 30. VII. 1993, 1 ♀, T. Staněk leg. et coll., J. Mertlik det. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.1460219N, 15.3525294E, 8. VIII. 2021, 9 ♂♂, 1 ♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5860: Hradec Králové, Třebeš [Nový Hradec Králové], Kopec sv. Jana, Zámeček, ovocný sad (50.1781453N, 15.8291217E), 9. VIII. 1988, 1 ♀, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
- 5860: Hradec Králové, Třebeš [Nový Hradec Králové], Kopec sv. Jana, Zámeček, zarůstající louka na severozápadním svahu pod kostelem sv. Jana Křtitele (50.1785703N, 15.8297383E a 50.1787906N, 15.8297631E), 17. V. 2008, 5 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.1786911N, 15.8292392E, 25. VII. 2021, 2 ♂♂, osmyk travin na okraji stezky, J. Mertlik leg. et coll.
- 5861: Hradec Králové env., bez data, 6 ♂♂, 1 ♀, J. Čejka leg., B. Zbuzek det., in coll. VÚRV (Mertlik 2010).
- 5861: Vysoká nad Labem, Milířský kopec (Lhota), bílá stráň (50.1533406N, 15.8327906E a 50.1536453N, 15.8332614E), 12. VIII. 1983, 4 ♂♂, M. Mikát leg. et coll., (2 ex., J. Mertlik coll.), J. Mertlik det.; 23. VIII. 1987, 1 ♂, 1 ♀, J. Mertlik leg. et coll.; 4. VIII. 1988, 20 ex., V. Dušánek et J. Mertlik leg. et coll.; 30. VII. 1989, více ex., J. Mertlik et M. Samek leg. et coll.; VII. 1992, 1 ♂, J. Mertlik leg. et coll.; 31. VII. 2001, 10 ♂♂; 14. VII. 2003, 6 ♂♂, osmyk travin na okraji bílé stráně, J. Mertlik leg. et coll.; 15. VII. 2009, 9 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik observ.; 16. VII. 2009, 10 ♂♂, 1 ♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; 7. VIII. 2009, 3 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et det. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 7. VII. 2013, 1 ♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 1. VIII. 2014, 3 ♂♂; dtto, 20. VI. 2018, 2 ♂♂; dtto, 50.1535428N, 15.8327867E, 11. VII. 2021, 7 ♂♂; 50.1535417N, 15.8333081E a 50.1536103N, 15.8330542E, 18. VII. 2021, 2 ♂♂, osmyk travin, P. Trávníček leg., det. et coll.
- 5862: Častolovice, vrch Strýc, zpustlý ovocný sad (50.1335519N, 16.1620600E), 26. VII. 2008, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 29. VII. 2009, 2 ♂♂ (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.1335644N, 16.1620086E, 23. VII. 2021, 3 ♂♂, osmyk travin na zarůstající stezce, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 50.1333342N, 16.1620072E, 1 ♂, osmyk travin na okraji louky pod sadem.
- 5961: Časy, motokrosový areál na jižním svahu kopce (50.0681044N, 15.8911758E), 11. VII. 2006, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
- 5961: Horní Ředice [Holice env.], Kaple, jižní svah úvozu u silnice směr Pardubice (50.0710336N, 15.9679178E), 11. VII. 2006, 1 ♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll. (Mertlik 2010).
Nové nálezy: 50.0710067N, 15.9679078E, 23. VII. 2021, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5962: Ostřetín [Ostřetín u Holic], 4. VIII. – 3. IX. 1973, 1974, hromadně, S. Laibner leg. (Laibner 1977, Mertlik 2010); 10. VIII. 1979, 2 ♂♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 20. VIII. 1979, 1 ♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 16. VII. 1982, 1 ♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 10. VIII. 1982, 1 ♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 10. VIII. 1984, 4 ♂♂, 1 ♀, S. Laibner leg. et coll. in coll. NMPC, J. Mertlik rev. 2018.
- 5962: Ostřetín [Horní Jelení], 15. VII. 1974, 2 ♂♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 3. VIII. 1974, 1 ♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 7. VIII. 1974, 10 ♂♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 10. VIII. 1974, 1 ♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 12. VIII. 1974, 3 ♂♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 15. VIII. 1974, 1 ♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 17. VIII. 1974, 2 ♀♀, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018; 20. VIII. 1974, 1 ♂, S. Laibner leg. et coll. in NMPC, J. Mertlik rev. 2018.
- Poznámka.** Stanislav Laibner se stejně jako mnozí sběratelé jeho generace nezabýval přesnou lokalizací nalezených brouků. Lokalitu Ostřetín u Holic (Laibner 1977) jsem na lokalitních štítcích od S. Laibnera našel pouze pod kusy z let 1979-84, nikoliv z autorem udávaných let 1973-1974! V jeho sbírce (NMPC) se naopak dochovalo více kusů *Agriotes gallicus* s Laibnerem nepublikovanou lokalitou Horní Jelení s daty z roku 1974. Podle sdělení S. Laibnera kolegovi J. Jelínkovi (J. Jelínek, ústní sdělení), se publikovaná lokalita nacházela na východním okraji Ostřetína na okraji lesa u křižovatky na Horní Jelení (přibližně 50.0435192N, 16.0615478E). Na leteckém snímku z roku 1954 (N. G. INSPIRE 2022) není okraj tohoto lesa kompaktní, ale byly tu meze, cesta a zřejmě i sad (50.0450119N, 16.0590133E). V současné době zde jsou zemědělské plochy intenzivně využívané až k zapojenému lesnímu okraji, který je hustě zarostlý keři. Recentní nález druhu *A. gallicus* „Ostřetín, Vinice“ (viz níže) pochází ze západního okraje této bývalé Laibnerovy lokality. Podle leteckého snímku z roku 1954 se v katastru Ostřetína nacházely ještě dva zatrávněné svahy s bílými stráněmi. Jeden byl pod vrchem Chmelnice (50.0357878N, 16.0325317E). Bohužel, v letech 2002-2005 tato lokalita zanikla, protože byla zrekultivována

podobným způsobem, jako dvě stráně na lokalitě Velký Vřešťov. Druhý byl na zatravněném svahu západně od osady Javůrka (50.0591239N, 16.0049131E), ale v současnosti je celý svah zalesněn. Recentní nálezy *A. gallicus* „Ostřetín, Javůrka“ (viz níže) pochází z úpatí tohoto zalesněného svahu z dochovaného ovocného sadu (50.0587014N, 16.0078653E).

6065: Čermná (360m), VIII. 1909, 1 ex., J. Kříženecký leg. (Kříženecký 1910).

Poznámka: nepotvrzený nález.

Nové lokality druhu *Agriotes gallicus* z roku 2021

- 5658: Konecchlumí, Mlázovický chlum, třešňovka (50.4006625N, 15.4856742E), 6. VIII. 2021, 3 ♂♂, osmyk travin v okolí cesty, J. Mertlik leg. et coll.
- 5660: Lužany, zarůstající louka na svahu nad Trotinou (50.3427950N, 15.7875067E), 28. VII. 2021, 1 ♂, 1 ♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5661: Dolany, Svinišťany, Vinice, bílá stráň (50.3972928N, 15.9924461E), 22. VII. 2021, 5 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5762: Semechnice, Pustina, louka na západním svahu (50.2710714N, 16.1426525E), 7. VIII. 2021, více ♂♂, osmyk travin, 20 ♀♀, na květech miříkovitých, J. Mertlik leg. et coll.
- 5858: Lovčice, stráně pod Bludy, sad pod tratí (50.1449614N, 15.3843953E), 20. VIII. 2021, 2 ♂♂, 1 ♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, zarůstající louka na svahu pod tratí (50.1459231N, 15.3796436E), 1 ♂; dtto, zarůstající louka vedle trati (50.1459600N, 15.3791608E), 1 ♀.
- 5858: Převýšov, stráně nad Ostrovem (50.1386289N, 15.3927000E), 3 ♂♂, osmyk travin, 5 ♀♀, na květech miříkovitých, J. Mertlik leg. et coll.
- 5858: Olešnice, Na Vinici (50.1401028N, 15.4070789E), 8. VIII. 2021, 7 ♂♂, osmyk travin na louce na okraji sadu, J. Mertlik leg. et coll.
- 5861: Hradec Králové, Třebeš, Kopec sv. Jana, Na Vinicích (50.1771236N, 15.8333967E), 25. VII. 2021, 9 ♂♂, 1 ♀, osmyk travin na okraji louky pod zahradami, J. Mertlik leg. et coll.; dtto, 50.1764831N, 15.8350808E, 1 ♂, 1 ♀, osmyk travin na mezi pod zahradami; dtto, 50.1766033N, 15.8357433E, 2 ♂♂, osmyk travin na louce.
- 5862: Častolovice, Strýc, pastvina (50.1352425N, 16.1601136E), 23. VII. 2021, 1 ♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5961: Holice, Nerudova, louka u trati (50.0624061N, 15.9859958E), 2. VIII. 2021, 2 ♂♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5962: Poběžovice u Holic, třešňovka (50.0907056N, 15.9996825E), 23. VII. 2021, více ♂♂, 3 ♀♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5962: Ostřetín, Javůrka, sad na okraji lesa (50.0587014N, 16.0078653E), 2. VIII. 2021, 7 ♂♂, 3 ♀♀, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.
- 5962: Ostřetín, Vinice, okraj lesa u vodárny (50.0466150N, 16.0548522E), 2. VIII. 2021, 1 ♂, osmyk travin, J. Mertlik leg. et coll.

Přehled východočeských lokalit druhu *Agriotes gallicus* s uvedenými odkazy do internetové fotogalerie a s komentáři autora ke stavu jednotlivých lokalit

Veškerá pořízená fotodokumentace je k dispozici na adrese: <http://www.elateridae.com/galerie/search.php> Pokud je fotodokumentace lokality k dispozici, je uvedena u lokality jako poznámka „**Fotogalerie (vyhledávač: např. Blešno gallicus)**“. Do vyhledávače zadáte klíčová slova (jsou uvedena u každé lokality), např. „Blešno louka“, poté kliknete na "hledej" a objeví se tabule s miniaturami fotografií. Na stránce se zobrazenou tabulí je uveden vpravo dole počet tabulí s fotografiemi (kliknutím na některé z čísel je možné vybrat tabuli). Kliknutími na vybranou fotografii je možné dvakrát zvětšit její velikost. Za klíčovými slovy následuje rok (roky) pořízení fotografií a v závorce jejich počet. Do tohoto vyhledávače je možné zadat i jméno druhu **Agriotes gallicus** – objeví se 745 fotografií z lokalit na území východních a středních Čech.

Přehled lokalit je řazen abecedně do katastrů příslušných obcí.

Blešno, louka nad železniční tratí (50.2177325N, 15.9246858E)

Fotogalerie (vyhledávač: Blešno gallicus): 2008-2010 (13 fotografií) a 2021 (3 fotografie)

Komentář. V letech 2008-2009 byla tráva na louce pravidelně sečena jednou paní z Blešna a využívána ke krmení králíků. Když jsem s touto paní mluvil v roce 2009, tak mi řekla, že se sečením bohužel končí, protože se nedohodla s majitelem pozemku. Louka pak postupně podléhala sukcesi. Kovařík *A. gallicus* zde byl nacházen až do roku 2013. Při poslední kontrole v roce 2021 byla louka zarostlá vegetací a pokus o jeho nalezení byl neúspěšný.

Častolovice, vrch Strýc, pastvina (50.1352425N, 16.1601136E)

Fotogalerie (vyhledávač: Strýc gallicus pastvina): 2021 (14)

Komentář. Lokality je pastvina skotu na západním svahu vrchu Strýc, jejíž severní část již leží v katastru obce Olešnice. V roce 2021 zde byl na části svahu orientovaného k jihu nalezen *Agriotes gallicus*. Tato nová lokalita se nachází 220m od již známé lokality na jižním svahu vrchu (zpuštělý zarůstající ovocný sad).

Poznámka. Strýc je název použitý pro západní svah plošiny (Mapy.cz), která má nejvyšší bod Za Humny (321m).

Častolovice, vrch Strýc, zpuštělý ovocný sad a louka (50.1335644N, 16.1620086E a 50.1333342N, 16.1620072E)

Fotogalerie (vyhledávač: Strýc gallicus sad): 2008 (7) a 2021 (7)

Komentář. Ovocný sad byl zpuštělý již v roce 2008 a velká část jižního svahu byla zarostlá náletovými dřevinami. Mluvil jsem s pánem, který se o sad kdysi staral, ale pak s tím přestal kvůli svému pokročilému věku. V letech 2008-2009 se zde *Agriotes gallicus* vyskytoval na ploše 10 arů, ale v roce 2021 byl nalezen již jen na okraji pěšiny a jeden kus byl nalezen nedaleko pod sadem na travinách na horním okraji sečené louky. Biotop *A. gallicus* je zde redukován na okraj pěšiny podobně jako na louce pod kostelem sv. Jana Křtitele (Hradec Králové, Třebeš).

Časy, motokrosová plocha na jižním svahu kopce (50.0681044N, 15.8911758E)

Fotogalerie – fotografie nebyly pořízeny.

Komentář. První a zároveň poslední nálezy *Agriotes gallicus* pochází z roku 2006. Motokrosová plocha je vidět na leteckých snímcích z let 2003-2012, na snímku z roku 2015 již areál zrušen a přeměněn na louku. Při poslední kontrole v roce 2021 byl pokus o nalezení *A. gallicus* neúspěšný.

Černčice, Homole, louka na svahu (50.3319706N, 16.0909200E)

Fotogalerie (vyhledávač: Černčice gallicus): 2008-2009 (11) a 2021 (22)

Komentář. Louky na jihozápadním svahu s prokázáním výskytu *Agriotes gallicus* v roce 2009. Lokalita je rozdělena na dvě části. Její severní část je každoročně sečena (50.3320014N, 16.0908944E), ale pro její jižní část (50.3315494N, 16.0913103E) nemá její majitel využití, a proto začíná zarůstat na jejích okrajích se rozrůstá pásma křovin. Kovařík *A. gallicus* byl v roce 2021 nalezen jen v udržované severní části louky

Černilov, Bukovina, třešňovka u Okrouhlíku (50.2483831N, 15.8733667E)

Fotogalerie (vyhledávač: Bukovina gallicus): 2005-2010 (28) a 2021-2022 (17)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Bukovina třešňovka (67)

Komentář. Původní lokalitou byl zčásti zpuštělý třešňový sad s formacemi suchých trávníků na jeho jižním svahu s bohatou populací kovaříků *Agriotes gallicus* (2005-2013). Bohužel, od roku 2008 docházelo k postupné likvidaci lokality, jejíž rozsah jsem zdokumentoval v roce 2010 (Mertlík 2010: 34) – viz Kauza Okrouhlík: <http://www.elateridae.com/images/FCKeditor/file/O.S.ELATER/Kauza%20Okrouhlik%202008.doc> Nezvládnutá situace ze strany ochranných úřadů vyústila k téměř kompletní likvidaci lokality. Část byla uměle zalesněna (s převahou jehličnatých dřevin), část zastavěna (železniční vagón, střelnice a bažantnice). V roce 2021 jsem našel v jejím jihozápadním cípu mezi vzrostlými keři ještě malá torza trávníků, na kterých aktivovali *A. gallicus*.

Česká Skalice, Nad Pivovarem, třešňovka (50.4036008N, 16.0499608E a 50.4036042N, 16.0513931E)

Fotogalerie (vyhledávač: Česká Skalice gallicus): 2009 (5) a 2021 (18)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Česká Skalice třešňovka (37)

Komentář. Tato lokalita se skládá ze tří částí. První část tvoří původní stará třešňovka s formacemi suchých trávníků (50.4034872N, 16.0510019E - 50.4043453N, 16.0518925E), která byla v roce 2009 osídlena kovaříky *Agriotes gallicus*. V roce 2021 byla kompletně zarostlá, již bez *A. gallicus*. Druhou část tvoří rozsáhlé sady na jižním svahu. Formace suchých trávníků se vyskytují na nejvyšším bodě sadu (50.4036239N, 16.0499772E). Zde nalezen *A. gallicus* v roce 2009 i v roce 2021 (na severním okraji sadu byl posečený pás travin). Třetí a nová lokalita *A. gallicus* se nachází na jihovýchodním svahu pod zpuštělou třešňovkou na sečené louce (50.4035589N, 16.0514739E). Zdejší populace *A. gallicus* je velmi bohatá (osmykem travin nalezeny desítky imag).

Dolany, Krabčice, louky a meze nad vsí (50.3938397N, 15.9514794E)

Fotogalerie (vyhledávač: Krabčice gallicus): 2008-2009 (7) a 2021 (5)

Komentář. Zachovalá dlouhá mez mezi loukami, formace suchých trávníků na svazích na okrajích polních cest a na okraji lesa. V roce 2009 zde byl nalezen kovařík *Agriotes gallicus*. Při kontrole v roce 2021 již byla lokalita zarostlá vegetací a výskyt *A. gallicus* nebyl potvrzen.

Dolany, Svinišťany, Vinice, bílá stráň (50.3972928N, 15.9924461E)

Fotogalerie (vyhledávač: Svinišťany gallicus): 2021 (20)

Komentář. Lokalitu tvoří zpuštělé zarůstající terasovité sady. Na jihozápadním svahu na okraji sadu je rozsáhlá bílá stráň, na které byl v roce 2021 potvrzen výskyt kovaříka *Agriotes gallicus*.

Heřmanice, Brod, vrch Vinice, Ještěří ráj (50.3869747N, 15.9166522E)

Fotogalerie (vyhledávač: Brod gallicus): 2007-2008 (11) a 2021 (7)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Brod Vinice (36)

Komentář. Pastviny na jihozápadním svahu vrchu Vinice. V roce 2007 zde byl potvrzen výskyt kovaříka *Agriotes gallicus*. Lokalita je v péči ČSOP JARO Jaroměř (<https://www.jarojaromer.cz/jesterci-raj/>). V roce 2021 potvrzen výskyt *A. gallicus*, ale jeho populace je navzdory pastvě jen tzv. „na hranici postřehnutelnosti“. Bohužel, na lokalitě je ponecháno množství dřevin, které rostou a stíní formace suchých trávníků.

Holice, Nerudova, louka u železniční trati (50.0624061N, 15.9859958E)

Fotogalerie (vyhledávač: Holice Nerudova gallicus): 2021 (14)

Komentář. Sečená louka mezi zahrádkářskou kolónií a železniční tratí. V roce 2021 zde byl prokázán výskyt kovaříka *Agriotes gallicus*. Na svazích na východ od železniční trati jsou zarostlé louky (50.0627781N, 15.9865028E – 50.0627781N, 15.9865028E), ponechané sukcesí. Proto je velmi pravděpodobné, že recentní lokalita *A. gallicus* je jen malé torzo z jeho kdysi podstatně rozsáhlejšího biotopu.

Horní Ředice, Kaple, úvoz silnice (50.0710067N, 15.9679078E)

Fotogalerie (vyhledávač: Horní Ředice gallicus): 2008 (2) a 2021 (8)

Komentář. Lokalita se nachází na travnatých svazích nad silnicí. Kovařík *Agriotes gallicus* zde byl nalezen v roce 2006. Jeho výskyt byl potvrzen v roce 2021. Místní formace suchých trávníků je udržována pravidelným sečením pracovníky správy silnic.

Hradec Králové, Piletice, vrch Okrouhlík (50.2453197N, 15.8710403E)

Fotogalerie (vyhledávač: Okrouhlík zalesnění): 2008 (12) a 2021-2022 (5)

Komentář. Původní lokalitou byly rozsáhlé formace suchých trávníků na jihozápadním svahu vrchu. První a poslední nález kovaříka *Agriotes gallicus* pochází z roku 2005. Asi v roce 2007 byla lokalita s přispěním dotací z Evropské unie a za vydatného nezájmu královéhradeckých úředníků zalesněna a tím zničena. Likvidaci lokality jsem zdokumentoval stejně jako devastaci nedaleké třešňovky v Bukovině (Mertlík 2010: 34) – viz Kauza Okrouhlík: <http://www.elateridae.com/images/FCKeditor/file/O.S.ELATER/Kauza%20Okrouhlik%202008.doc>

Hradec Králové, Svinary, Svinárky, Dehetník, bílá stráň (50.2204156N, 15.9076547E)

Fotogalerie (vyhledávač: Dehetník gallicus): 2005-2010 (16) a 2021 (16)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Dehetník (44)

Komentář. Zářez železniční trati s obnaženou bílou stráň na jižním svahu. Do ukončení parního provozu byl zářez udržován traťovými dělníky, po roce 1980 začal podléhat sukcesí. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 1987 a až do roku 2010 to byla jedna z jeho nejbohatších lokalit na území východních Čech. O zarůstající lokalitu začalo pečovat ČSOP JARO Jaroměř (<https://www.jarojaromer.cz/spolek/dehetnik/>). Bohužel se jim nepodařilo odstranit náletové dřeviny ze svahu a z plošiny nad ním (50.2205906N, 15.9080328E). V roce 2021 byl nehojný výskyt *A. gallicus* potvrzen jen na suchých trávnících na plošině pod svahem.

Hradec Králové, Svinary, Svinárky, Podhůrská (50.2170433N, 15.9091664E a 50.2168986N, 15.9086906E)

Fotogalerie (vyhledávač: Podhůrská gallicus): 2008-2010 (10)

Komentář. V roce 1987 byl prokázán výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* na loukách nad Svinárky. Jeden kus byl nalezen na okraji velké louky na kopci (50.2175681N, 15.9098439E), druhý byl na malé louce nad bílou stráň (50.2170433N, 15.9091664E), kde byl potvrzen i v letech 2009, 2010 a 2015. Byla zde zajímavá vyhlídka na obec a na řeku Orlici a díky sešlapu vegetace se zde udržovala nižší vegetace. V roce 2021 jsem výskyt *A. gallicus* nemohl potvrdit, protože loučka u vyhlídky byla oplocená a zarostlá.

Hradec Králové, Třebeš [Nový Hradec Králové], Kopec sv. Jana, Zámeček, sad (50.1781453N, 15.8291217E)

Fotogalerie – fotografie nebyly pořízeny.

Komentář. Zpustlý sad se zbytky formací suchých trávníků u silnice. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán roce 1988. V roce 2021 již byla lokalita zastavěna.

Hradec Králové, Třebeš [Nový Hradec Králové], Kopec sv. Jana, Zámeček, louka pod kostelem sv. Jana Křtitele (50.1785703N, 15.8297383E a 50.1787906N, 15.8297631E)

Fotogalerie (vyhledávač: Zámeček gallicus): 2008-2009 (12) a 2021 (3)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Třebeš Zámeček (28)

Komentář. Lokalitou byla louka na severozápadním svahu s vyhlídkou na Třebeš. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2008. Zvláštností v rámci východních Čech byl jeho výskyt na severním svahu. Postupem let lokalita podléhala sukcesí až téměř zarostla náletovými dřevinami. V roce 2021 byl výskyt *A. gallicus*

potvrzen pouze na malých zbytcích suchých trávníků na okrajích stezky (50.1787050N, 15.8292053E), vedoucí k zarostlé vyhlídce.

Hradec Králové, Třebeš, Kopec sv. Jana, Na Vinicích, suché trávníky pod zahradami (50.1771236N, 15.8333967E; 50.1764831N, 15.8350808E a 50.1766033N, 15.8357433E)

Fotogalerie (vyhledávač: Třebeš Na Vinicích gallicus): 2021 (15)

Komentář. Lokalita se skládá ze tří okrajů luk s formacemi suchých trávníků na úpatí jižního svahu pod oplocenými zahradami. Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021. Západní a nejbohatší z lokalit (50.1771236N, 15.8333967E) může být ohrožena výstavbou domů.

Jeníkovice, vrch Turek, pastvina, sad a třešňovka (50.2233533N, 15.9925722E a 50.2236261N, 15.9935381E)

Fotogalerie (vyhledávač: Turek gallicus): 2007-2008 (12) a 2021 (20)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Jeníkovice Turek (43)

Komentář. Hlavní část lokality je rozsáhlá pastvina dříve využívaná pro pastvu ovcí, v dnešní době pro pastvu skotu (50.2241511N, 15.9890656E – 50.2232861N, 15.9927456E). Skot se pase i v horní části svahu v sadu. Dále je zde silně zarůstající východní část svahu s ruinou domu a přílehlou třešňovkou (50.2235572N, 15.9934108E). Přírodně pozoruhodná je i dlouhá mez mezi loukami (50.2230683N, 15.9948700E). Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2008 v sadu a v třešňovce. V roce 2021 byl potvrzen hojný výskyt *A. gallicus* na formacích suchých trávníků ve spásaném sadu.

Konecchlumí, Mlázovický chlum, třešňovka (50.4004533N, 15.4858950E a 50.3988247N, 15.4892033E)

Fotogalerie (vyhledávač: Konecchlumí gallicus): 2007-2009 (19) a 2021 (21)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Konecchlumí (47)

Komentář. Lokalitu tvoří rozsáhlá třešňovka na jihozápadním svahu. Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* je zde známý již od roku 1961. Jeho výskyt byl potvrzen v roce 2007, 2009-2010 a 2014. O lokalitu pečuje ČSOP JARO Jaroměř (https://www.jarojaromer.cz/spolek/konecchlumi_stran/). V roce 2021 byl *A. gallicus* nalezen na travinách na kosených plochách v okolí cesty, která prochází třešňovkou. Byl nalezen také na suchých trávnících ve východní zpuštělé části třešňovky (50.3988247N, 15.4892033E) – zde je nižší vegetace udržována vysokou zvěří.

Lovčice, NPR Kněžičky, lesostep Bludy (50.1460219N, 15.3525294E)

Fotogalerie (vyhledávač: Bludy gallicus): 2009 (16) a 2021 (10)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Bludy (45)

Komentář. Lokalitu tvoří lesostepní formace na jižním svahu. O lokalitu pečuje AOPK – CHKO Kokořínsko (<https://kokořinsko.ochranaprirody.cz/>). Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 1990 a potvrzen znovu v letech 1991 a 1993. V roce 2021 byl jeho výskyt potvrzen v jedné části lokality, na které se díky existenci příkřejšího svahu udrželo vhodné složení vegetace (50.1460219N, 15.3525294E).

Lovčice, zarůstající louka pod železniční tratí (50.1459231N, 15.3796436E)

Fotogalerie (vyhledávač: Lovčice louka gallicus): 2021 (12)

Komentář. Lokalita je neudržovaná zarůstající louka na jižním svahu mezi železniční tratí a záplavovým územím Cidliny. Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021.

Lovčice, zarůstající sad pod železniční tratí (50.1449614N, 15.3843953E)

Fotogalerie (vyhledávač: Lovčice sad gallicus): 2021 (10)

Komentář. Pustnoucí sad s chatkou na jihozápadním svahu. V jeho horní části se vyskytuje formace suchých trávníků. Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021.

Lužany, louka na svahu nad Trotinou (50.3427950N, 15.7875067E)

Fotogalerie (vyhledávač: Lužany gallicus): 2021 (10)

Komentář. Lokalita je neudržovaná zarůstající louka na jihozápadním svahu. Mezi rozrůstajícími se keři se dochovaly malé izolované ostrůvky formací suchých trávníků (podobné jako na zarůstající třešňovce u Bukoviny). Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021.

Mokré [Čánka env.], vrch Horka, louky (50.2529781N, 16.0791181E a 50.2534583N, 16.0788714E)

Fotogalerie (vyhledávač: Horka gallicus): 2008 (17) a 2021 (11)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Mokré Horka (37)

Komentář. Lokalita byla ještě na konci minulého století klasickým sadem na kopci s rozsáhlými formacemi suchých trávníků na jižním svahu. Po ústupu sadovnictví sad zpuštěl a jeho jihozápadní svah silně zarostl keři. Část plochy je doposud sečena, ale hradba keřů se stále rozrůstá a rozšiřuje. Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl

prokázán v roce 2008, na sečených loukách v jižní části svahu. Jeho výskyt zde byl potvrzen v roce 2021, na stejných místech jako v roce 2008, ale v mnohem větším počtu kusů.

Olešnice, Na Vinici, louka pod zpustlým sadem (50.1401028N, 15.4070789E)

Fotogalerie (vyhledávač: Olešnice gallicus): 2021 (17)

Komentář. Lokalita je sečená louka na jihozápadním svahu. Na jejím horním osluněném okraji se dochovaly formace suchých trávníků. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021. Na louku navazuje zpustlý sad, o který by šlo vhodným managementem (sečením) rozšířit stávající lokalitu.

Opočno, Dobříkovec, louka u silnice (50.2529439N, 16.1070267E)

Fotogalerie (vyhledávač: Dobříkovec gallicus): 2008 (6) a 2021 (11)

Komentář. Lokalita je jihozápadní svah nad silnicí a přilehlá malá louka na plošině nad silnicí. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2008. Jeho výskyt byl potvrzen v roce 2021. Louka nad silnicí ale byla zarostlá, bez kovaříků. Ty jsem našel výhradně na svahu nad silnicí, který je udržován pravidelným sečením pracovníky správy silnic, podobně jako lokalita v Horních Ředvicích.

Opočno, Dubina, louka a sad (50.2647294N, 16.1066456E)

Fotogalerie (vyhledávač: Dubina gallicus): 2008 (2) a 2021 (6)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Opočno Dubina (11)

Komentář. Lokalita je sečená louka v údolí pod svahem se zpustlým sadem. Formace suchých trávníků se dochovaly podél okraje sadu. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2008. Jeho výskyt byl potvrzen v roce 2021. Bohužel se zde vyskytuje na hranici postřehnutelnosti. Vhodným managementem přilehlého sadu by se daly rozšířit formace suchých trávníků na mnohem větší plochu.

Ostřetín, Javůrka, sad (50.0587014N, 16.0078653E)

Fotogalerie (vyhledávač: Javůrka gallicus): 2021 (14)

Komentář. Lokalita je zachovalý a sečený sad s jižní orientací. Formace suchých trávníků se zde dochovaly u lesního okraje a místy i mezi ovocnými stromy. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021. Podle leteckého snímku z roku 1954 (N. G. INSPIRE 2022), se v těsném sousedství západně od sadu nacházel zatravněný svah s bílou strání (50.0591239N, 16.0049131E), který byl ale záhy zalesněn.

Ostřetín, Vinice, okraj cesty u vodárny (50.0466150N, 16.0548522E)

Fotogalerie (vyhledávač: Ostřetín Vinice gallicus): 2021 (8)

Komentář. Lokalita je okraj cesty podél lesa u oplocené vodárny. Na jejích okrajích se vyskytují malé ostrůvky formací suchých trávníků. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021.

Poběžovice u Holic, třešňovka, zarůstající louka (50.0907056N, 15.9996825E)

Fotogalerie (vyhledávač: Poběžovice gallicus): 2021 (37)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Poběžovice třešňovka (56)

Komentář. Lokalita je osluněný jihozápadní svah se starými třešněmi. Na svahu jsou na volných plochách mezi keři formace suchých trávníků. Podle leteckého snímku z roku 1954 (N. G. INSPIRE 2022) se sady a louky rozprostíraly na svazích až k severozápadnímu okraji obce (50.1008589N, 15.9933647E). O lokalitu pečoval ČSOP JARO Jaroměř (<https://www.jarojaromer.cz/spolek/pobezovice-u-holic/>) a od roku 2021 ji převzalo pod péči Pestré Polabí z. s. Hojný výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021.

Převýšov, zarůstající louky na svahu nad Ostrovem (50.1386289N, 15.3927000E)

Fotogalerie (vyhledávač: Převýšov gallicus): 2021 (14)

Komentář. Lokalita je neudržovaná hodně zarostlá louka (i keři a stromky) na jihozápadním svahu nad záplavovým územím Cidliny. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021.

Poznámka. V minulém století se louky na svazích nad Cidlinou rozprostíraly od Žiželic až k lesostepi Bludy. Je proto pravděpodobné, že současný ostrůvkovitý výskyt *A. gallicus* na lokalitách Oškobrh, Hradčany, obora Knežičky, lesostep Bludy, Lovčice, Převýšov a Lovčice (Na Vinici) byl dříve mnohem propojenější.

Račice nad Trotinou, Za Dráhou, železniční trať na Hořiněves (50.3132556N, 15.7910678E)

Fotogalerie (vyhledávač: Račice Za Dráhou): 2021 (4)

Komentář. Lokalita je zářez železniční trati, na jehož svazích se vyskytovaly formace suchých trávníků. Výskyt kovaříka *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 1993. V roce 2021 jeho výskyt nebyl potvrzen. Na železniční trati byl ukončen provoz a svahy nad tratí jsou zarostlé vegetací.

Semechnice, vrch Chlum, louky u cesty na okraji lesa (50.2731183N, 16.1477083E; 50.2708972N, 16.1494794E a 50.2699017N, 16.1501289E)

Fotogalerie (vyhledávač: Semechnice Chlum gallicus): 2008 (9) a 2021 (7)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Semechnice Chlum (31)

Komentář. Lokalita je krátký svah nad cestou na okraji lesa a malé loučky na svahu. Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v letech 2008 a 2012. Jeho výskyt byl potvrzen v roce 2021 na horní loučce (50.2729908N, 16.1477458E). Výskyt formací suchých trávníků podél cesty je v současnosti ostrůvkovitý a trávníky jsou již hodně zarostlé keři a zastíněné. Bez odpovídajícího ochrannářského managementu (odstranění náletových dřevin) bude jejich budoucnost velmi krátká.

Semechnice, vrch Pustina, louka na svahu (50.2710714N, 16.1426525E)

Fotogalerie (vyhledávač: Semechnice Pustina gallicus): 2009 (6) a 2021 (21)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Semechnice Pustina (62)

Komentář. Na tuto lokalitu jsem upozornil již v roce 2010 (Mertlík 2010: 52). Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2021. Překvapilo mne, jak zde byl tento druh hojný. Kontinuitu lokality lze vysledovat až do roku 1937 (Zeměměřický ústav 2022). Ve stejné rozloze existovala roku 1954 (N. G. INSPIRE 2022). Další letecké snímky pochází až z let 2001-2003 (Seznam.cz 1996–2022), ale její tvar se trochu změnil. V současné době je to louka na jižním svahu s postupně se rozrůstajícími šípkovými keři. Formace suchých trávníků se dochovala v její jihovýchodní části (50.2710714N, 16.1426525E). Rychlejšímu zarůstání louky zřejmě brání její časté vyhledávání vysokou zvěří. Lokalita je ohrožena zarůstáním keři a na jejím východním okraji se již objevila ruderalní vegetace ze sousedních východních svahů Pustiny, které byly okolo roku 2011 hospodářsky využívány (50.2710372N, 16.1432961E a 50.2707217N, 16.1457639E). Byl jsem se tam také podívat, ale takovou džungli ruderalní vegetace jsem doposud neviděl.

Velká Jesenice, louky na svahu nad údolím Rozkoše (50.3588817N, 16.0529136E)

Fotogalerie (vyhledávač: Velká Jesenice údolí Rozkoše): 2008 (3)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Velká Jesenice nad Rozkoší (8)

Komentář. Lokalita leží na jihovýchodním svahu nad údolím říčky Rozkoše. V její jižní části je zarůstající třěšňovka, v severní louky s výskytem formací suchých trávníků. Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* zde byl prokázán v roce 2007. V roce 2021 nemohl být jeho výskyt potvrzen, protože svahy byly zarostlé vegetací nebo zavezené zeminou (50.3588817N, 16.0529136E).

Velká Jesenice, louky na svahu u hráze Rozkoše (50.3627958N, 16.0581428E a 50.3628269N, 16.0598794E)

Fotogalerie (vyhledávač: Velká Jesenice hráz gallicus): 2008 (5) a 2021 (12)

Komentář. Lokalita leží na jižním svahu nad sádky u hráze Rozkoše. Tvoří ji tři plochy s výskytem formací suchých trávníků (50.3627958N, 16.0581428E; 50.3627617N, 16.0589556E a 50.3628269N, 16.0598794E). Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* byl prokázán v roce 2008 (50.3627958N, 16.0581428E). V roce 2021 byl *A. gallicus* nalezen na východní loučce (50.3628269N, 16.0598794E). Všechny plochy postupně podléhají sukcesi.

Velký Vřešťov, louky u Hořečkové stráně (50.3615042N, 15.7617714E a 50.3618208N, 15.7617494E)

Fotogalerie (vyhledávač: Velký Vřešťov gallicus): 2006-2015 (38) a 2021 (8)

Komentář. Hlavní lokalita je na jihozápadním svahu (50.3618208N, 15.7617494E), druhá na protějším severním svahu (50.3615042N, 15.7617714E). První údaje o kovařiku *Agriotes gallicus* z Velkého Vřešťova pochází z let 1927 a 1929. Na uvedených lokalitách byl *A. gallicus* nalezen v letech 2007, 2009 a 2016. Jeho výskyt byl potvrzen v roce 2021. Obě louky jsou sečeny, hlavní lokalita převážně jen pod svahem. Pro přežití druhu to zřejmě postačuje. Hlavní lokalita byla v roce 2015 částečně zničena, protože na její východní část byla navezena zemina, což zde vedlo k rozšíření ruderalní vegetace (50.3615436N, 15.7626400E). Stejně byl v letech 2004-2006 zavezen svah ležící o něco jižněji (50.3596203N, 15.7585631E).

Vysoká nad Labem, Milířský kopec [Lhota], louka a bílá stráně (50.1535428N, 15.8327867E)

Fotogalerie (vyhledávač: Vysoká gallicus): 2004-2020 (13) a 2021 (14)

Všechny fotografie lokality viz vyhledávač: Vysoká nad Labem Lhota (42)

Komentář. Lokalita se nachází na jihozápadním svahu Milířského kopce (dříve známého jako Lhota). Je to malé torzo dříve rozsáhlých sadů a luk s formacemi suchých trávníků. Jejich původní rozsah můžeme vidět na leteckých snímcích z roku 1954 (N. G. INSPIRE 2022). Bývalá západní část luk zvaná Na Vinici (50.1590622N, 15.8221464E) je nyní zastavěna rodinnými domy. Když jsem začínal s entomologií v roce 1979, tak jsem ještě na těchto zarůstajících loukách sbíral brouky. Východní část luk na jižních svazích Milířského kopce také z větší části postupně zarostla stromy. Na začátku tohoto století byl na poslední zbývající louce nad bílou strání vysázen borový háj, který na dlouhou dobu zredukoval poslední suché trávníky na úzký pás nad bílou strání (50.1534358N, 15.8329664E). Výskyt kovařika *Agriotes gallicus* byl prokázán v roce 1983, v letech 1987 až 2001 zde přežíval jen

na travinách nad bílou strání. V poslední chvíli lokalitu vzala do péče ČSOP JARO Jaroměř a od roku 2020 Pestré Polabí z. s. (<https://www.pestre-polabi.cz/2021/05/11/obnova-sadu-a-svetlych-lesu-na-kopci/>). Díky tomu se v letech 2013-2014 rozšířil *A. gallicus* i na okolí vyšlapané stezky na vyhlídce (50.1536697N, 15.8330872E) a přilehlou louku (50.1535339N, 15.8333394E). Bylo to nadějně období až do té doby, kdy se obec rozhodla pro výstavbu rozhledny na Milířském kopci. V letech 2012 velkou část zachráněných trávníků zničila výstavba schodiště k této rozhledně. Pak se zase štěstí přiklonilo k ochránářské straně a po několika suchých letech uschla část borovic z vysázeného háje. Ty byly sice pokáceny, avšak zdravé borovice bohužel stále ještě stojí a dále ničí biotop. V roce 2021 se ochránářům podařilo vyčistit další část svahu od dřevin (50.1537658N, 15.8328644E). Výskyt *Agriotes gallicus* byl potvrzen v roce 2021, více kusů bylo nalezeno na trávníku na horním okraji bílé stráně, výše byl jen jednotlivě.

ZÁVĚR A DISKUZE

První inventarizace východočeských lokalit s výskytem formací suchých (xerothermních) trávníků a bílých strání byla uskutečněna v letech 2008-2009. Z četných pozoruhodných druhů hmyzu, osídlujících tento typ biotopu byl jako indikátor stupně zachovalosti lokalit vybrán půdní druh kovaříka *Agriotes gallicus*. Tento druh zde figuruje jako tzv. deštníkový druh, což je známý ochránářský termín. Jeho ochrana spočívá, stejně jako u všech ostatních ohrožených druhů hmyzu, v ochraně a zachování jeho biotopů, tj. formací suchých trávníků.

Na zkoumaném území bylo prokázáno 26 lokalit s výskytem *A. gallicus*.

Druhá inventarizace, která proběhla v roce 2021, měla za cíl ověřit recentní výskyt *A. gallicus* na publikovaných lokalitách a také prozkoumat nové perspektivní lokality, které jsem vyhledal na aktualizovaných leteckých snímcích (Seznam.cz 1996–2022).

Výsledek druhé inventarizace publikovaných lokalit (Mertlík 2010) byl takový, že bylo potvrzeno pouze 18 lokalit s recentním výskytem *A. gallicus*. Příčin vymizení *A. gallicus* z osmi lokalit bylo několik. Převládalo zde podlehnutí lokalit sukcesí, v jednotlivých případech to bylo zastavení lokality nebo její zavezení stavební sítí případně zeminou.

Zároveň druhá inventarizace prokázala výskyt *A. gallicus* na 12 nových východočeských lokalitách. K roku 2021 jsme tak měli na území východních Čech 30 lokalit osídlených *A. gallicus*.

Problematiku ochrany a managementu nelesních stanovišť podrobně zpracovali autoři Konvička et al. (2005). Ve východočeské praxi to vypadá tak, že ochránářské organizace se s většími či menšími úspěchy zabývají ochránářským managementem na čtyř až pěti lokalitách, viz komentáře uvedené v přehledu lokalit. Další dvě lokality jsou v péči silničářů, dvě lokality jsou funkční pastviny a asi na deseti lokalitách probíhá sečení různě velkých částí luk zemědělci nebo jejich majiteli. Bohužel, ostatní lokality zarůstají a postupně podléhají sukcesí.

Pokud bych měl vystavit ochránářské korporaci známku za ochranu tohoto typu biotopů, tak by to byla nedostatečná.

Chybí nám dotované ochránářské programy cílené na péči o tento konkrétní typ biotopu (formace suchých trávníků), jakož i programy na obnovu sadovnictví (např. krajových odrůd dřevin). Údajně nejsou peníze, nejsou lidi (tj. nedotuje se to z Evropské unie). Úředníkům Ministerstva životního prostředí nevdají postupující likvidace ohrožených biotopů, zato bezostyšně pokračují ve svých lžích o druhové ochraně hmyzu, ve které již několik desetiletí hrají prim nesmyslné a kontraproduktivní zákazy sběru hmyzu (bohužel, v poslední době i státem povolené vykrádání entomologických sbírek). Pokud se bude pokračovat ve stávajícím trendu, tak velmi rychle přijdeme jak o podstatný kus přírody, tak o velkou část přírodovědců.

Obr. 6. Česká Skalice, Nad Pivovarem, třešňovka, 21.7.2009 →

Obr. 7. Česká Skalice, Nad Pivovarem, třešňovka, 22.7.2021

Obr. 8. Třebeš, Kopec sv. Jana, 17.5.2008 →

Obr. 9. Třebeš, Kopec sv. Jana, 25.7.2021

Obr. 10. Bukovina, třešňovka, 23.7.2010 →

Obr. 11. Bukovina, třešňovka, 22.7.2021

Obr. 12. Častolovice, Strýc, sad, 23.7.2021

Obr. 13. Častolovice, Strýc, pastvina, 23.7.2021

Obr. 14. Svinišťany, bílá stráň, 22.7.2021

Obr. 15. Poběžovice u Holic, třešňovka, 23.7.2021

Obr. 16. Konecchlumí, třešňovka, 6.8.2021

Obr. 17. Lužany, louka nad Trotinou, 28.7.2021

Obr. 18. Semechnice, vrch Chlum, 7.8.2021

Obr. 19. Semechnice, vrch Pustina, 7.8.2021

Obr. 20. Lovčice, sad pod železniční tratí, 20.8.2021

Obr. 21. Převýšov, louka nad Ostrovem, 20.8.2021

Obr. 22. Olešnice, Na Vinici, 8.8.2021

Obr. 23. Jeníkovice, vrch Turek, 20.7.2021

PODĚKOVÁNÍ

Za poskytnutí faunistických údajů děkuji kolegům Jiřímu Krátkému, Petru Včeličkovi, Pavlu Trávníčkovi a Bořivoji Zbuzkovi. Za umožnění studia Laibnerovy sbírky děkuji kolegovi Lukáši Sekerkovi (NMPC). Kolegovi Václavu Dušánkovi děkuji za poskytnutí fotografií imag kovaříka *Agriotes gallicus* a kolegům Janu Pelikánovi a Martinu Trávníčkovi děkuji za poskytnutí fotografií lokalit. Kolegům Davidu Čípovi a Pavlu Trávníčkovi děkuji za poskytnutí informací o lokalitách v péči jejich ochranných spolků. Kolegovi Jaroslavu Jelínkovi děkuji za informaci o Laibnerově lokalitě „Ostřetín“. Zvláštní dík patří kolegovi Bořivoji Zbuzkovi za kritické připomínky k textu.

LITERATURA

- KONVIČKA M., BENEŠ J. & ČÍŽEK L. 2005: Ohrožený hmyz nelesních stanovišť: ochrana a management. – Sagittaria, Sdružení pro ochranu přírody střední Moravy, Olomouc, 127 pp.
In: <http://www.elateridae.com/page.php?idcl=82>
- KŘÍŽENECKÝ J. 1910: Příspěvek ku poznání fauny broučů východních Čech. – Časopis České Společnosti Entomologické, VII. (3-4): 122-128.
In: <https://archive.org/details/casopisceskspo78191011cesk/page/n163/mode/2up>
- ROUBAL J. 1952: Systematicko-morfologická a zoogeografická studie o *Agriotes gallicus* Lac. a *Chrysobothris igniventris* Reitt. Časopis Slezského Muzea, Opava, II: 48-50.
- LAIBNER S. 1977: O životním prostředí, aktivitě a rozšíření kovaříka *Agriotes gallicus* Boisduval et Lacordaire, 1835 v Československu a popis larvy tohoto druhu (Col., Elateridae). – Východočeský sborník přírodovědný – Práce a studie-příroda, Pardubice, 9: 137-147.
- MERTLIK J. 2007-2022: Faunistické mapy druhů čeledí Cerophytidae, Elateridae, Eucnemidae, Lissomidae a Throscidae (Coleoptera: Elateroidea) Česka a Slovenska. Permanentní elektronická publikace, aktualizace 1.1.2022.
In: <http://www.elateridae.com/page.php?idcl=105>
- MERTLIK J. 2010: Přehled nálezů kovaříka *Agriotes gallicus* Lacordaire, 1835 a krasce *Anthaxia candens* (Panzer, 1792), známých na území východních Čech (Česká republika) [A review of findings of click-beetle *Agriotes gallicus* Lacordaire, 1835 and jewel-beetle *Anthaxia candens* (Panzer, 1792), known from eastern Bohemia (Czech Republic)]. – Elateridarium 4: 33-67.
In: http://www.elateridae.com/clanky/agriotes_anthaxia.pdf
- ZELENÝ J. 1972: Návrh členění Československa pro faunistický výzkum. [Entwurf einer Gliederung der Tschechoslowakei für Zwecke der faunistischen Forschung]. – Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV, 8: 3-16.

INTERNETOVÉ STRÁNKY

- ČSOP JARO Jaroměř (2022). In: <http://www.jarojaromer.cz>
Elater o. s. (2022). In: <http://www.elateridae.com/galerie/>
Pestré Polabí z. s. (2022). In: <https://www.pestre-polabi.cz/>

ZDROJE POUŽITÝCH MAP

- Národní geoportál INSPIRE (2022).
In: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map?permalink=d9b93e49d4b04ace21eccd4fca07e39b>
Seznam.cz, a.s. (1996–2022), Mapy.cz. In: <http://www.mapy.cz/>
Zeměměřický ústav. Archiv (2022). In: <http://ams.cuzk.cz/ams/>